

Картофите – модел за безкрайно дълго възпроизводство на дефекти

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 13.01.2016

Съществува една много устойчива митологема – невървеж на картофопроизводството по дефиниция! Режимът на свободно падане, продължил близо четвърт век, като че ли няма край и очакванията за някаква промяна са повече от хилави, трендът е с устойчиви негативни параметри. Към днешна дата продължава бетонирането на стари отрицателни тенденции, проблемите се мултиплицират.

Става дума за реален провал на цял един сектор, който, както и да го погледнеш, има свое релевантно място и значение в земеделието и хранителната верига. Случаят придобива още по-печален профил, ако се вземе под внимание обстоятелството, че тероарът на нашите основни „картофарски“ региони – Самоков, Смолян, Пирдоп, Перник, в много отношения превъзхожда не една и две много успешни източноевропейски и западноевропейски дестинации.

В България площите, заети с картофи, през последните години намаляват до около 120 000 дка, при среден добив 1300–1500 кг/дка. Незадоволителното равнище на добива, един от най-ниските в Европа, е резултат на комплекс от условия и причини за неспазване на основните елементи от технологията за отглеждане за консумация и семена, нарушена система на сортоподдържане и семепроизводство, използване на нискокачествен посадъчен материал, висок инфекциозен фон в страната, ниско равнище на материално-техническата база, липса на прибираща техника в планинските райони, липса на съвременни картофохранилища, складове за съхранение и т.н. Тези причини водят до производство на скъп посадъчен материал с лошо качество, което провокира увеличаване на вноса. Ежегодният голям внос, от една страна, става причина за поява на много нови болести и неприятели, а от друга – създава възможности за нестабилност и зависимост.

Кои са виновниците за тази стряскаща, апокалиптична картина? Разбира се, далеч сме от мисълта и компетенциите да направим напречен разрез на проблема и да посочим детайлно вината на конкретните институции, чиито демонстрации на апатия, безразличие, досада и недостатъчност са в основата на този драматичен срив. Някои от анализаторите по темата твърдят, че липсата на технологична информация у производителя е една от ключовите причини за галопиращата безпътница. Днес в земеделието много се говори и пише за правото на всеки производител на информиран избор, независимо от неговия калибър. В такъв случай кои са механизмите, инженерингът и факторите, които би трябвало да позиционират мащабна, обективна, конкретна и актуална информационна среда? Това са Министерството на земеделието и горите, Селскостопанската академия, Националната агенция за съвети в земеделието, Асоциацията на картофопроизводителите, представителствата на мултинационалните агрохимически и семенарски компании. Следвайки правилата и логиката, може да се каже, че държавата – в лицето на МЗГ, изчерпа своя ентузиазъм и енергия с уреждането на болния въпрос – увеличаването на субсидиите за зеленчукопроизводителите, в т.ч. и за картофопроизводителите, през новия програмен период 2014–2020, в рамките на ЕС. Но това съвсем не е достатъчно! Най-малко заради обстоятелството, че картофопроизводството в България е съсредоточено най-вече в планинските и полупланинските региони, то е предимно дребно, със свои специфични характеристики и се нуждае от широкоформатна схема за протекции, регулаторни механизми и информационни източници. Въпросната държава (имаме предвид МЗГ) няма национална концепция за развитието на подотрасъла в краткосрочен и средносрочен план, камо ли каквато и да била идея за неговото информационно обслужване. Тази задача е делегирана на по-ниското ниво – Селскостопанска академия и Агенцията за съвети в земеделието. Но те, както се знае, са в безсрочен период на реформиране. И за момента не могат да се ангажират с обучение и информационно обслужване. По-наблюдателните ще забележат, че ръководството на Асоциацията на картофопроизводителите е с конформистка нагласа. Твърде много се старае да информира своите по-първи членове – най-вече едри фермери, как по-лесно и по-бързо да се сдобият с блага от еврофинансирането. И може затова да не му остава много време за „странични“ активности... За мултинационалните компании картофопроизводството в България не е приоритетен бизнес и те инвестират твърде скромни ресурси в информационното направление. За което обаче в никакъв случай не могат да бъдат винени.

Така или инак немислимо е брауновото движение на картофопроизводството да продължава вечно! Ако искаш да си успешен, ако искаш да печелиш и да вървиш напред, не може да се носиш по течението. За да се случи така необходимата трансформация, модернизация и интензификация, най-напред трябва да се промени отношението към информационната осигуреност. В случая Селскостопанската академия е онази институция, която следва да е отговорна за структуриране на работещ информационен пул както за цялото земеделие, така и за картофопроизводството. Говорим за политика, за административен капацитет, за научен потенциал.

Вземайки под внимание прогнозата за очакван повишен интерес към производството на картофи у нас, задвижен от икономическия интерес – увеличаване на субсидиите, списание „Растителна защита“ покани водещи научни капацитети да информират читателите по ключови въпроси от технологията за отглеждане на културата – сортове, растителна защита и торене.